

Základní škola a Mateřská škola Viničné Šumice,
okres Brno-venkov, příspěvková organizace

Minimální preventivní program

Školní rok 2025/2026

zpracovala:

PhDr. M. Lerchová

Ve Viničných Šumicích, 29. 8. 2025

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Název a adresa školy	Základní škola a Mateřská škola Viničné Šumice, okres Brno-venkov, příspěvková organizace, Viničné Šumice 42, 664 06 Viničné Šumice
Ředitel	Mgr. Olga Růžičková
Telefon	739 042 943
E-mail	skola@skolavinicnesumice.cz

Školní metodik prevence	PhDr. Miriam Lerchová
Telefon	544 250 956, 739 054724
E-mail	m.lerchova@skolavinicnesumice.cz

Jméno a příjmení výchovného poradce	Mgr. Olga Růžičková
Telefon	739 042 943
E-mail	o.ruzickova@skolavinicnesumice.cz

	Počet tříd	Počet žáků/studentů
MŠ	2	41
ZŠ – I. stupeň	7	115
Celkem	9	156

Použité zkratky:

MPP - Minimální preventivní program

ŠMP - Školní metodik prevence

ŠPP - Školní poradenské pracoviště

Obsah:	str.
A. MAPOVÁNÍ SITUACE VE ŠKOLE, PRO STANOVENÍ CÍLŮ MPP	4
B. CÍLE VYPLÝVAJÍCÍ ZE ZMAPOVÁNÍ SITUACE	6
C. STRATEGIE PREVENCE ŠKOLNÍHO NEÚSPĚCHU ŽÁKŮ	7
D. MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM	11
Příloha č. 1: Prevence šikany	20
Příloha 2: Průřezové téma: osobnostní a sociální výchova	28
Příloha 3: Pedagogicko psychologická poradna	29

A. MAPOVÁNÍ SITUACE VE ŠKOLE, PRO STANOVENÍ CÍLŮ MPP

Vstupní informace a jejich zdroje

1. Sociální a jiné okolí školy

Základní školu navštěvuje 115 žáků z obcí převážně z obcí Viničné Šumice a Kovalovice. Na naší škole jsou žáci s diagnostikovanými specifickými poruchami, žáci, kteří navštěvují speciálně pedagogickou péči, pedagogové se věnují dětem s podpůrným opatření 1. stupně formou pedagogické intervence. Na škole pracuje jeden výchovný poradce, dva speciální pedagogové, školní asistent pedagoga, školní psycholog. Spolupracujeme s rodiči žáků, s odborem sociálních věcí, PPP, PČR a dalšími institucemi. Nejen žáci s výukovými obtížemi mají možnost po dohodě s rodiči se individuálně rozvíjet v ŠPP.

	počet žáků	IVP	časová dotace
podpůrná opatření 1. stupně	4	-	
podpůrná opatření 2. stupně	6	-	
podpůrná opatření 3. stupně (žáci s asistentem pedagoga)	10	-	
Poskytovaná pedagogická intervence	4	-	
Speciálně pedagogická péče	16	-	12 h přímá pg. práce spec. ped.

2. Informace od pedagogů

Pedagogové situaci v oblasti rizikového chování dětí ve škole hodnotí jako uspokojivou. Zaměřujeme se na klima třídy, zdravý životní styl, rozvíjení motivace žáků k pozitivnímu sociálnímu chování, akceptování vzdělávacích potřeb a možností žáků a v neposlední řadě i výchovné problémy žáků. Všichni pedagogové spolupracují se ŠPP, předávají si navzájem informace a nežádoucí chování řeší s žáky i ve spolupráci s rodiči.

3. Informace od rodičů

Spolupráce s rodiči je na velmi dobré úrovni, mají zájem o informace a na vzniklé problémy reagují vstřícně a s ochotou najít řešení.

4. Informace od žáků

Žáci hodnotí sociální klima ve škole jako velmi dobré, rovněž pozitivně vnímají vztahy ve třídách. Tam, kde se vyskytnou problémy, řeší je třídní učitelé ve spolupráci s ŠPP, rodiči, popřípadě s dalšími odborníky. Velkým přínosem je práce ŠPP. Informace získáváme pomocí dotazníků, diskusí se žáky v rámci vyučování, individuálními pohovory se žáky.

1. Hodnocení Minimálního preventivního programu a školní preventivní strategie

„Bezpečná škola“

Minimální preventivní program vychází z Metodického pokynu k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, z Metodického pokynu k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, z Metodického pokynu k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků ve školách a školských zařízeních, z Metodického pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k výchově proti projevům

rasismu, xenofobie a intolerance, z Metodického pokynu ministra školství k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízeních.

MPP jde ruku v ruce s VIZÍ naší školy BEZPEČNÁ ŠKOLA. Je realizován v průběhu celého školního roku a v průběhu roku také získáváme podklady pro jeho vyhodnocení.

Významnou měrou se na naplnění cílů MPP podílela školní psycholožka, která již třetím rokem působí na naší škole.

Ve školním roce se nám podařilo úspěšně zrealizovat všechny akce z MPP. Některé byly zajištěny ještě dodatečně poté, co se ve třídách vyskytly náznaky rizikového chování. Při výběru programů na začátku školního roku jsme zohledňovali problémy, které jsme řešili v uplynulém školním roce, a predikovali jsme možný výskyt nežádoucích jevů. Dlouhodobá strategie Bezpečná škola (v souladu s VIZÍ školy) byla, jako závazný dokument, výchozím materiálem pro tvorbu cílů MPP.

2. Vyhodnocení cílů MPP

V průběhu celého školního roku jsme se na naší škole snažili:

- podporovat zdravý životní styl, tj. bezpečnost, ochranu zdraví, správné stravovací návyky (mj. je naše škola zapojena do projektu „Ovoce do škol“ a „Školní mléko“), pohybové aktivity (projekt Lokomoce),
- rozvíjet osobnost žáka,
- motivovat žáka k ohleduplnému chování ve společnosti,
- rozvíjet žákovy schopnosti a nadání, podporovat kreativitu žáků zapojením do výtvarných a literárních soutěží, umožnit žáků prezentovat se na třídní a školní úrovni,
- předcházet kyberšikaně a seznamovat žáky s nástrahami na internetu,
- zachytit negativní projevy chování u žáka, a pomáhat mu rozvíjet sociálně přijatelné způsoby chování,
- poukazovat na kladné a pozitivní vzory,
- odmítat násilí,
- učit žáky vhodně využívat volný čas, aby nepodléhali nudě a stresu, které je mohou dovést až ke společensky negativním jevům.

Úkolem pro třídní učitele bylo smelovat a utužovat kolektivy žáků, posilovat přátelství, vzájemnou pomoc a spolupráci mezi žáky a předcházet tak ponižování, šikaně a jiným nežádoucím jevům.

Dětem jsme nabídli širokou paletu kroužků, aby nejen smysluplně a zajímavě vyplnily volný čas, ale mohly pokračovat v osobnostním a vzdělávacím rozvoji i mimo vyučování.

Žáky vedeme ke správné sebereflexi v průběhu vzdělávání i všech aktivit, aby dokázali porozumět hodnocení vyučujícího i třídního kolektivu a uměli si sami nastavit cestu, jak dosáhnout vytýčených cílů.

Nižší počet žáků ve třídě a zároveň malý počet tříd v celé škole napomáhá vzájemnému poznání žáků napříč celou školou. Během školního roku jsou do programu cíleně začleněny společné aktivity, při kterých žáci z různých tříd mohou spolupracovat, starší se nasadit pro mladší a obráceně (sportovní den, mikulášská, dětský den, společné programy ve školní družině či kroužky...). Cíle MPP pro školní rok 2024/25 se nám podařilo splnit. Byla otevřena přípravná třída, jejíž zaměření a program významnou měrou předchází školní neúspěšnosti žáků. Klima školy a vztahy mezi žáky pozitivně ovlivňuje spolupráce dvou a více tříd na projektech a akcích. Významná je spolupráce s MŠ, kdy společné projekty s první třídou pomáhají připravit děti na školní výuku. Školní poradenské pracoviště je důležitý nástroj při prevenci i při řešení výskytu nežádoucích jevů, především práce školní psycholožky a speciálních pedagogů. Stejně tak zásadní je i výborná komunikace a spolupráce s rodiči.

3. Spolupráce s rodiči

Při realizaci MPP má své nezastupitelné místo spolupráce s rodiči. Probíhá na několika úrovních. Rodiče jsou pravidelně informováni o dění ve škole zejména prostřednictvím aplikace KOMENS, žákovských knížek, a webových stránek školy. Na webových stránkách mohou najít také MPP nebo výňatek z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování. Na třídních schůzkách a v konzultačních dnech jsou informováni o prospěchu a chování svých dětí. Všechny třídy realizují kolem pololetí tripartitní setkání rodič-dítě-učitel. K vyřešení problémů mají rodiče možnost využít školní poradenské pracoviště, mohou telefonicky nebo osobně kontaktovat všechny pedagogické pracovníky. Výchovné problémy jsou řešeny pohovorem s rodiči, třídním učitelem a různými členy Školního poradenského pracoviště (vyhodnocujeme dle konkrétní situace): s výchovnou poradkyní (rovná se současně s vedením školy), metodikem prevence rizikového chování, školní psycholožkou a školním speciální pedagožkou.

B. CÍLE VYPLÝVAJÍCÍ ZE ZMAPOVÁNÍ SITUACE

- učit děti zdravému způsobu života, sebepoznání, vytváření samostatných osobních postojů, jejich obhajobě
- posilovat sebedůvěru dětí
- učit děti toleranci

- učit žáky řešit konfliktní a krizové situace, odhadnout nebezpečnou situaci v běžném životě
- vést žáky ke schopnosti odmítat činnosti, které by mohly mít negativní důsledky
- pozitivně ovlivňovat vztahy v kolektivu, posilovat kladné vlastnosti dětí
- vést žáky k tomu, aby v budoucnu nevyhledávali návykovou látku a nikdy ji neužili
- informovat žáky přiměřeně věku o návykových látkách a jejich účincích, o následcích užívání drog, přiblížit jim zdravotní rizika
- upozornit žáky na nebezpečí spojená s užíváním internetu, na rizika na sociálních sítích, kyberšikanu
- zapojovat rodiče větší měrou do školních aktivit

Další cíle:

Dobrá informovanost všech žáků školy v oblasti rizikového chování.

Systematická výuka a výchova žáků ke zdravému životnímu stylu.

Vytvoření dostatečného zázemí k trávení volného času v prostorách školy.

Podpora vlastních aktivit žáků a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností.

Začleňování méně průbojných žáků do kolektivu, odstranění nevhodného chování mezi žáky.

Zapojení celého pedagogického sboru školy do systému prevence.

Aktivní spolupráce s rodiči žáků, otevřenost vůči veřejnosti.

C. STRATEGIE PREVENCE ŠKOLNÍHO NEÚSPĚCHU ŽÁKŮ

Hlavní cíle Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ jsou v souladu s Národní strategií 2019-2027. Mezi ty nejdůležitější patří:

Snižování nerovností a prevence digitální propasti

Pokud žák nemá dostatečné digitální kompetence, přístup k digitálním technologiím nebo připojení k internetu, hrozí mu tzv. digitální vyloučení. Úkolem vzdělávacího systému je zasypávat tzv. digitální propast mezi žáky bez ohledu na jejich socioekonomické, zdravotní nebo jiné znevýhodnění, a to pomocí podpory nediskriminačního přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a vytvořením podmínek vedoucích ke zvyšování jejich digitálních kompetencí ve škole.

Bezpečné prostředí ve školách, rozvoj participace a autonomie

Chceme zlepšit vztah žáků ke škole, aby do ní chodili rádi, měli důvěru k pedagogům a těšili se na spolužáky. Nejčastěji se ve třídách řeší vztahové problémy, nekázeň, šikana a kyberšikana a také záškoláctví, které může být často i skryté, když se žáci snaží škole vyhnout. Žáci se nemají komu svěřit. Roste počet žáků, kteří bojují s úzkostí. Chceme se proto zaměřit na oblast psychohygieny a posilování duševního zdraví a funkčního sociálního chování. Chceme podporovat školy, aby rozvíjely žákovské parlamenty jako nástroj pro rozvoj participativních dovedností žáků. Žáci budou více motivováni podílet se na dalších akcích školy, kde jim bude poskytnut dostatečný prostor k participaci. Pedagogové by měli rozvíjet autonomii žáků.

Rozvoj osobních a sociálních kompetencí žáků

V nových rámcových vzdělávacích programech budou reflektována témata psychohygieny, psychosomatiky, duševních změn, duševního rozvoje, duševní hygieny, duševního a sociálního zdraví. Získávání kompetencí v těchto oblastech pomůže zajistit rozvoj sociální senzitivity, interpersonální percepce a empatie. Zároveň skrze ně bude rozvíjena schopnost sebepoznávání umožňující reflexi a regulaci vlastních duševních stavů. Žáci budou schopni lépe vyjadřovat své vlastní pocity, uplatňovat vhodné metody komunikace a uvědomovat si stereotypy a předsudky. Zlepší se schopnost žáků vhodně reagovat na obtížné situace a budou schopni aplikovat zdravé způsoby zvládnání stresu. Tato témata budou akcentována v primárně preventivním působení škol. Jejich součástí budou též aktivity vedoucí k destigmatizaci duševních chorob.

Posílit bezpečné klima na úrovni škol

Vedení školy by mělo rozvíjet klima, ve kterém se budou cítit dobře žáci, pedagogové i rodiče. Vedení školy musí úzce spolupracovat se školním poradenským pracovištěm, dbát na fungující komunikaci. Základním předpokladem je rozvíjení vztahů a vzájemné důvěry na úrovni participujících aktérů, posilování motivujícího prostředí a nastavení podpory pro dosažení vzdělávacích cílů a co nejlepších výsledků žáků během učení. Zaměříme se proto na posílení individuální práce se žáky, prevenci rizikového a nežádoucího chování v rámci pregraduální přípravy budoucích učitelů i v rámci vzdělávacích programů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřených na jejich další profesní rozvoj. Chceme také zařadit do funkčního studia pro ředitele základní informace o fungování systému školské primární prevence, jeho aktérech a typech rizikového chování, na které se je třeba ve škole soustředit. Zároveň chceme posílit koordinaci školských a školních poradenských služeb – krajských školských koordinátorů, metodiků prevence v PPP a školních metodiků prevence, systém jejich vzdělávací a metodické podpory. Pokud mají školní poradenská pracoviště fungovat skutečně efektivně, je nutné zohledňovat rozsah jejich přímé pedagogické činnosti v souladu s počtem žáků školy.

a) Celoškolní strategie

- Celoškolní přístup ke vzdělávání, k rodičovské veřejnosti, ke komunitě, sdílená vize (koncepte školy).
- Klima školy – systém příležitostí k učení, očekávání ve smyslu výkonu a chování, hodnocení, nastavení vztahů a komunikace, systém včasné intervence, zapojování všech žáků do života školy.
- Nastavení proaktivního systému posilování a oceňování, práce s odlišností.
- Eliminace rizikových faktorů – prostředí školy, procesů výuky, sociální interakce.
- Směřování k vytváření komunitních resilienčních zdrojů (resilience=nezdolnost, odolnost, houževnatost, nezlomnost).

b) Třídní strategie

Po identifikaci žáků ohrožených školním neúspěchem bude věnována pozornost dale popsáním oblastem, především pak:

- dlouhodobá a opakovaná prospěchová neúspěšnost,
- nízká motivace ke vzdělávání,
- nedůslednost ve školní přípravě,
- kázeňské přestupky,
- nedůsledné rodičovské vedení,
- socio-kulturně znevýhodněné prostředí.

Problematicke se pedagogové budou věnovat na poradách, běžná je průběžná vzájemná komunikace mezi vyučujícími. Individuálně také bude řešeno s rodiči.

c) Principy

- pozitivně nastavená očekávání
- formativní hodnocení
- posilování odpovědnosti žáků

1. Charakteristika školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je z hlediska pedagogicko-psychologického a socio-pedagogického chápána jako selhávání nezletilého v podmínkách školního edukačního programu nejen špatným prospěchem, ale také vytvářením negativních psychických postojů a emočních stavů ve vztahu k vlastnímu učení, ke vzdělávání, k učitelům a obecně ke škole. Nejedná se pouze o špatný prospěch, ale rovněž o vytváření negativních psychických postojů a emočních stavů k vlastnímu učení, vzdělávání, učitelům a škole obecně. Bývá důsledkem nevyváženosti ve vývoji osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci, volných vlastnostech a v neposlední řadě také v rodinném prostředí. Nespěch je téměř vždy způsoben souborem mnoha příčin, které je třeba včas rozkrýt a přijmout účinná opatření směřujících k nápravě. Podpora školního úspěchu vychází zejména z atmosféry školy, ve které je podporováno učení každého žáka, tedy dobrými mezilidskými vztahy jak mezi žáky, tak mezi žáky a pedagogy.

Strategie předcházení školní neúspěšnosti vychází z vyhlášky č. 27/2016 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, v platném znění a jejím cílem je vyhledávání potencionálně neúspěšných žáků a vytváření podmínek ke zlepšení jejich školní úspěšnosti.

2. Faktory školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je vymezena řadou faktorů, především osobností a zdravotním stavem nezletilého, dále rodinným a mimoškolním prostředím a výchovně vzdělávacím procesem ve škole.

Při řešení školní neúspěšnosti je nezbytná spolupráce školy, dalších odborníků, rodiny a samotného žáka. Podpora rodiny je v tomto procesu nenahraditelná i s ohledem na volbu budoucího povolání a budoucí život.

Jedná se o tyto faktory:

- osobnost dítěte - snížená inteligence, poruchy učení, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži,
- poruchy chování, PAS,
- zdravotní problémy žáka - dlouhodobá absence,
- vysoká absence,
- změna ŠVP v důsledku přestěhování, přechodu na jinou školu,
- nepodnětné rodinné prostředí, střídavá péče,
- rodinné prostředí s nezájmem o školu a školní dění, nezájem rodičů o spolupráci se školou,
- nadměrně ochranné rodinné prostředí,
- dítě ohrožené sociálně nežádoucími jevy (zhoršená rodinná situace, šikana, domácí násilí, problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole, ve třídě, ve vztahu s učitelem), ohrožení sociálně patologickými jevy,
- dítě – cizinec.

3. Žák je ohrožen školní neúspěšností, když

- na konci pololetí z některých předmětů neprospěl, nebo je z některých předmětů nehodnocen,
- dlouhodobě neplní zadané úkoly,
- svým chováním soustavně porušuje školní řád a jsou vůči němu uplatňována výchovná opatření,
- jeho příprava není systematická.

4. Doprovodné projevy při školní neúspěšnosti

- neurotické příznaky – bolesti hlavy, břicha, nechutenství, zvracení, tiky, školní fobie,
- poruchy chování – zvýšená absence v některém předmětu, nebo celková absence, záškoláctví,
- obranné mechanismy – ztráta motivace, pocit méněcennosti, fantazie, regrese.

5. Přecházení školní neúspěšnosti

- klást na dítě přiměřené nároky,
- dbát na jeho pravidelnou docházku do školy, důsledně kontrolovat splnění zadaných úkolů,
- zdůrazňovat jeho pozitivní stránky,
- oceňovat jeho jedinečnost,
- umožňovat žákům vyslovovat vlastní názory,
- podporovat aktivitu žáků, dát mu příležitost zažít úspěch,
- motivovat žáky, rozebírat s ním jeho úspěchy,
- vyhýbat se negativnímu srovnávání,
- věnovat pozornost rodinnému zázemí žáka.

6. Pravidla pro řešení školní neúspěšnosti

Včasné podchycení žákových potíží jednotlivými vyučujícími, ti zejména vyhodnotí, zda jde o ojedinělý výpadek, nebo trvalejší problém, v takovém případě o neúspěšnosti informují rodiče žáka a třídního učitele.

Třídní učitel ověří, zda jde o problém spojený jen s jedním vyučovacím předmětem, nebo zda se týká více vyučovacích předmětů, případně i ve spojení s výchovnými problémy.

Podle závažnosti problému třídní učitel kontaktuje rodiče, nabídne osobní jednání s jednotlivými vyučujícími, případně s výchovným poradcem, metodikem prevence rizikového chování, školním

psychologem či dalšími členy školního poradenského pracoviště. Kromě individuálních pohovorů je možné svolat jednání výchovné komise. O jednáních se vedou písemné záznamy, které vždy obsahují doporučení školy vůči rodičům a postoj rodičů k nim (individuální doučování, vyšetření v PPP, apod.).

Je uplatňován třístupňový model péče

1. Individuální pomoc vyučujícího v rámci běžné výuky.
2. Zapojení školního poradenského pracoviště.
3. Zapojení školského poradenského zařízení (PPP/SPC).

Základem účinného řešení školní neúspěšnosti je správné rozpoznání příčin, viz výše uvedené faktory.

Vedení školy vyhodnocuje, zda ke zvýšené neúspěšnosti nedochází jen u některých vyučovacích předmětů, nebo jen u některých vyučujících. Na toto téma případně zaměřuje svoji kontrolní a hospitační činnost, zajišťuje zpětnou vazbu od rodičů žáků (evaluační dotazníky).

Na základě této diagnostiky se stanoví možná opatření:

- zvýšená motivace žáka k učení – důraz na pozitivní hodnocení, stanovení přiměřeného rozsahu učiva, podpůrné pomůcky (přehledy), využití pomoci spolužáků, podpůrné aktivity – oznamování termínů písemných prací a zkoušení, slovní hodnocení,
- zajišťování vhodných pomůcek vzhledem k odlišným stylům učení (preference vizuálního, nebo audio vnímání),
- žáci jsou seznamováni s možnými styly učení a učí se vědomě používat styl pro něj nejvýhodnější,
- individuální konzultace, doučování, kompenzace nedostatků pomocí speciálně pedagogických postupů (PLPP, spolupráce s PPP, SPC),
- pomoc při začleňování žáka do třídního kolektivu,
- stanovení přiměřeného rozsahu učiva,
- práce zadaná pro domácí přípravu odpovídá žakovým vzdělávacím možnostem,
- sestavení plánu pedagogické podpory,
- zvýšená práce pedagogů s kolektivem třídy, náprava narušeného klimatu třídy,
- vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu,
- včasné informování rodičů o mimořádném zhoršení prospěchu žáka, tak, aby se zvýšenou péčí mohlo zabránit zhoršení souhrnné klasifikace žáka na konci každého pololetí,
- u žáků, jejichž neúspěšnost souvisí spíše se sociálním znevýhodněním, konzultovat situaci s OSPOD.

Škola průběžně vyhodnocuje úspěšnost těchto opatření, dlouhodobě sleduje žáky s riziky neúspěšnosti, poskytuje jim pomoc k jejímu překonání, zohledňuje vnější prostředí ovlivňující výsledky žáků, přijímá případná opatření k zamezení rizikového chování.

Na jednání pedagogických rad, předmětových komisí a metodických sdružení je vyhodnocována situace vzdělávání žáků ohrožených školní neúspěšností.

Škola si v prevenci stanovuje dlouhodobé cíle

- vytváření kvalitního prostředí ve třídách a škole,
- trvalé sledování a vyhodnocování této problematiky, poskytování informací o úspěšných i neúspěšných řešeních,
- v rámci DVPP rozvíjet klíčové dovednosti pedagogů pro tuto oblast,
- je poskytována nabídka pomoci pro žáky, kteří potřebují řešit subjektivně náročné životní situace,
- školní poradenské zařízení vytváří a aktualizuje strategii prevence školní neúspěšnosti, seznamuje s ní pedagogy školy a vyhodnocuje její účinnost.

D. MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

I. PRÁCE PEDAGOGICKÉHO SBORU A VEDENÍ ŠKOLY

1. V oblasti přímé práce pedagogů

Při plnění programu i nadále využívat mezipředmětové vztahy, zejména v hodinách výchovy k občanství, výchovy ke zdraví, výtvarné výchovy, hudební výchovy, tělesné výchovy a českého jazyka. Poznatky metodika z oblasti prevence konzultovat s třídními učiteli, speciálním pedagogem a vedením školy. Rizikovým žákům věnovat zvýšenou pozornost. Účastnit se dalšího vzdělávání metodiků i pedagogů, vzájemně spolupracovat, sdělovat si aktuální informace o problémech žáků. Spolupracovat s odborníky a specialisty na danou problematiku. Plán vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti prevence rizikového chování žáků.

Vzdělávání pedagogických pracovníků bude probíhat dle potřeby a aktuální nabídky:

- DVPP
- Aktivity MAP Šlapanice pro ZŠ, ŠD
- Řešení mimořádných událostí a negativních jevů ve škole (prevence, řešení, dopady)
(celá sborovna)
- Společné workshopy – sdílení pedagogů (v prostorách MŠ)
- Aktivizační cvičení pro spolupráci hemisfér
- Tandemová výuka (webináře)
- Formativní hodnocení (webináře)

2. Plán vzdělávání ŠMP v oblasti prevence rizikového chování žáků

Vzdělávání ŠMP bude probíhat dle potřeby a aktuální nabídky.

3. Způsob spolupráce s ostatními pedagogy

K předávání informací mezi vyučujícími dochází mnoha způsoby. Od individuálních rozhovorů mezi pedagogy, metodiky prevence a výchovným poradcem až po předávání informací na metodických schůzkách a poradách. Spolupráce s pedagogickými pracovníky v oblasti rizikového chování žáků je výborná, mají zájem řešit problémy žáků, pomoci jim. Všichni pedagogové se aktivně zapojují do preventivních aktivit ve škole.

Materiály v oblasti prevence jsou dostupné pro všechny pedagogy na školním serveru.

Počty pedagogických pracovníků	Celkem:	Podílející se aktivně na prevenci	Nepodílející se aktivně na prevenci
Vedení školy:	2	2	-
Učitelé	8	8	-
Školní družina	4	4	-
Školní asistent	5	5	-

II. SPOLUPRÁCE ŠKOLY S RODIČI

1. Způsoby seznámení rodičů s činností ŠMP , možnostmi spolupráce a MPP

V době konání prvních třídních schůzek (září) jsou rodiče informováni třídními učiteli o problematice rizikového chování žáků s plánem prevence na nový školní rok a hodnocení MPP za uplynulý školní rok, který je v písemné formě k dispozici na stránkách školy ve Výroční zprávě. Dále jsou rodiče seznámeni s programem jednotlivých tříd a s konzultačními hodinami všech pracovníků školního poradenského centra, které jsou rovněž na stránkách školy. Konzultační hodiny, telefonní čísla mají žáci zapsána v žákovských knížkách a na webových stránkách školy. Všechna důležitá údaje jsou uvedeny také na informační nástěnce na chodbě školy. O termínech jednotlivých preventivních programů jsou rodiče informováni prostřednictvím programu Komens, žákovských knížek žáků a webu školy.

2. Aktivity pro rodiče

Název aktivity	Datum konání	Realizátor, přednášející
Informační schůzky pro rodiče prvních tříd	červen	tř. uč.
Třídní schůzky nebo hovorové hodiny	3x ročně	tř. uč., vyuč.
Tripartity	1x ročně	tř. uč.
Individuální konzultace s pracovníky ŠPP	dle potřeby	ŠPP

3. Aktivity podporující spolupráci školy s rodiči

(Výlety, dny otevřených dveří, táborák, sportovní aktivity, kulturní akce, ...)

Název aktivity	Datum konání	Vedoucí programu
Venkovní učení	průběžně	tř. učitelé
Rozloučení s pátáky	červen	tř. učitelé
Den otevřených dveří	leden	tř. uč. 1. st.
Školní výlety	průběžně	tř. učitelé
Den bez úrazu	květen	pedagog. sbor
Exkurze	průběžně	pedagog. sbor
MDD	červen	tř. učitelé

4. Další spolupráce

Zřizovatel školy, hasiči, knihovna.

III. PROGRAM PREVENTIVNÍCH AKTIVIT PRO ŽÁKY ŠKOLY

1. Způsob seznámení žáků s činnostmi ŠMP, možnostmi pomoci a MPP

V září jsou děti informovány třídními učiteli o preventivním programu školy, je jim vysvětleno, jakým způsobem pracuje ŠPP a jak se budou do preventivních aktivit zapojovat.

2. Nespecifická a specifická prevence pro žáky ve výuce, která je součástí učebních osnov

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita,...)	Učitel
1. ročník		
Prvouka	Osobní bezpečí při cestě do školy a ze školy (<i>předávání informací + prožitková aktivita</i>)	tř. uč., policie ČR
Prvouka	Zásady správné komunikace (<i>besedy, hraní rolí, dramatizace</i>)	tř. uč.
Prvouka	Chování lidí, právo a spravedlnost – práva a povinnosti žáků školy (<i>besedy, výklad, samostatná práce, hraní rolí, dramatizace</i>)	tř. uč.
2. ročník		
Prvouka	Pravidla soužití ve třídě	tř. uč.
Prvouka	Osobní bezpečí, hodnota lidského těla (neublížení, rozdíly mezi lidmi, úcta k životu)	tř. uč.
Prvouka	Sebepoznávání	tř. uč.
Prvouka	Osobní bezpečí při cestě do školy, jízda na kole	tř. uč.
3. ročník		
Prvouka	Pravidla chování	tř. uč.
Prvouka	Péče o zdraví, zdravá výživa – duševní hygiena, prevence stresu, tabák, alkohol, káva	tř. uč., metodička,
Prvouka	Osobní bezpečí při cestě do školy, na městě, při jízdě na kole	tř. uč.
4. ročník		
Přírodověda	Výchova ke zdraví	tř. uč.
Přírodověda	Prevence osobního ohrožení a zneužívání návykových látek	tř. uč.
Přírodověda	Vztahy mezi lidmi, základy rodinné výchovy (láska, přátelství, manželství, rodina)	tř. uč.
5. ročník		
Přírodověda	Výchova ke zdraví, sexuální chování	tř. uč.

Přírodověda	Alkohol, kouření, další návyk. látky	tř. uč.
Český jazyk KSV	Asertivní chování (řešení modelových situací)	tř. uč.

Specifická prevence:

Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita,...)	Realizátor
1. ročník	
Dopravní výchova	tř. uč
Hasík – prevence rizikového chování	SDH Viničné Šumice
Budu zdravý- ovoce, zelenina, zdravé potraviny	tř. uč.
Kamarádství, vzájemné vztahy ve třídě	tř.uč.
2. ročník	
Zdravá výživa (beseda s ochutnávkami)	tř. uč.
Dopravní výchova	tř. uč.
Hasík – prevence rizikového chování	SDH Viničné Šumice
3. ročník	
Kyberšikana	tř. uč, uč. inf.
Hasík – prevence rizikového chování	SDH Viničné Šumice
Moje cesta na svět	Na počátku
4. ročník	
Kyberšikana	tř. uč, uč. inf.
Prototypci – projekt Svět kreativity	Prototypci
Rizika návykových látek	tř. uč.
Youtube a youtubering	Uč. informatiky
Dopravní výchova	Maják, SVČ Vyškov
Moje cesta na svět	Na počátku
5. ročník	

Kyberšikana	tř. uč, uč. inf.
Rizika návykových látek	tř. uč.
Hasík – prevence rizikového chování	SDH Viničné Šumice
Rizika online her	Uč. informatiky
Dobrodružství dospívání	Na počátku

3. Wellbeing

(Wellbeing = dobré životní podmínky, blaho a duševní a fyzická osobní „pohoda“ ve škole. Pojem v sobě zahrnuje jak všeobecnou spokojenost, tak školní výsledky a úspěchy, ale i vztahy se spolužáky, spolužačkami a učiteli. Důležitou roli hraje samozřejmě i to, z jakého socioekonomického prostředí děti pocházejí. Známkou a důsledkem narušeného wellbeingu ve školách pak může být zvýšený výskyt rizikového chování.)

Opatření na úrovni školy je vhodné diferencovat do tří úrovní:

- a) opatření určená všem žákům a pracovníkům školy,
- b) opatření určená žákům a pracovníkům školy vyžadujícím zvýšenou podporu v rámci školy,
- c) opatření určená žákům a pracovníkům školy vyžadující zapojení externích partnerů (poskytovatelů psychosociálních a dalších služeb).

Principy:

Respekt k jednotlivci – individuální potřeby žáků, cílené podporování v osobnostním růstu a rozvoji dovedností důležitých pro zlepšování vlastního wellbeingu a odolnosti vůči zátěži.

Aktivní zapojení – participace a smysluplné zapojení žáků a rodičů ve výuce.

Očekávání úspěchu - očekávání vzdělávacích úspěchů a dosažení optimálního wellbeingu u všech žáků, tedy i u žáků se zvýšenou potřebou podpory.

Partnerství a spolupráce - systematická podpora spolupráce pedagogických pracovníků při plánování, realizaci a vyhodnocování vzdělávání a podpory poskytované žákům.

Zajištění bezpečí - opatření k zajištění fyzického a emocionálního bezpečí žáků i pracovníků. Celoškolní podpora wellbeingu by měla vycházet z respektujícího přístupu.

4. Jednorázové aktivity pro žáky - Celoroční téma „Bezpečná škola“, včetně prevence rizikového chování

Aktivity v rámci BŠ:

- cvičný požární poplach – celá škola
- Hasík – celá škola
- dopravní výchova Vyškov – 4. ročník

Spolupráce s mateřskou školou

- čarodějnice – MŠ, 1., 2. ročník

- Cestička do školy – návštěva předškoláků v 1. třídě
- Mikuláš 5. ročník
- čtení dětem 5. ročník
- tandem spolupráce s 1. třídou

Podpora sportu:

- Sazka olympijský víceboj – celá škola
- bruslení Rousínov – celá škola
- plavecký výcvik v plavecké škole Vyškov – PT, 2. ročník
- diskotéka – celá škola

EVVO, respekt k přírodě, ochrana:

- učení v přírodě, vycházky
- programy se zvířaty - celá škola
- Školy v přírodě v zařízení Lipka-Jezírko – všechny třídy

Tradiční akce, udržování starých obyčejů:

- slavnostní zahájení školního roku
- mikulášská nadílka – 5. ročník
- poslední školní den před vánočními svátky – společné zpívání, třídní nadílka a besídky – celá škola
- focení – 1. ročník
- focení – celá škola
- pasování na čtenáře 1. ročník v šumické knihovně
- rozsvěcení vánočního stromu – celá škola
- Noc s Andersenem – celá škola
- rozloučení s 5. ročníkem
- čarodějnice – celá škola
- beseda s pamětníky – celá škola

Výstavy, besedy:

- návštěvy šumické knihovny – celá škola
- muzeum Vyškov – 3. třídy
- návštěva betlémů v Pozořicích – celá škola

Výchovně vzdělávací akce, výlety:

- škola v přírodě jezírko Lipka - celá škola
- mobilní planetárium – PT, 1.,2. ročník
- školní výlet
- rodilý mluvčí 4. A 5. ročník
- počítačová testování – celá škola
- Matematický klokan – 2. – 5. ročník
- programování – 5. ročník

Tvořivé dny:

- pečení vánočních perníčků – celá škola
- pečení velikonočního lineckého cukroví – celá škola

- tvořivé dílny – celá škola
- vánoční keramika – celá škola
- velikonoční keramika – celá škola
- velikonoční dílny – celá škola

Setkávání, prezentace školy:

- Cestička do školy – návštěva předškoláků v 1. třídě
- pravidelné příspěvky o životě školy ve Zpravodaji
- třídní schůzky, hovorové hodiny
- vystoupení na setkání jubilantů
- vystoupení na vítání občánků

Výchova ke zdraví:

- ovoce a mléko do škol
- den zdraví v Pozořicích – PT, 1., 2., 5. ročník

Akce k environmentální výchově:

- Den dětí, opékání špekáčků – vycházka do lesa – celá škola
- v průběhu školního roku učení v přírodě, včetně kooperace starších ročníku s mladšími.

5. Volnočasové aktivity pro žáky, školní kroužky

Název aktivity, akce, kroužku	Datum nebo frekvence konání týdně	Vedoucí programu
Keramika, 2 skupiny	1x	M. Havlíčková
Anglický jazyk (6 skupin)	1x	P. Krehňavý
Hra na zobcovou flétnu	1x	O. Růžičková
Hra na zobcovou flétnu	1x	K. Konečná
Háček	1x	J. Kulhánková
Korálková ZOO	1x	P. Píknová
Kroužky při školní družině		
Sportovně-relaxační kroužek	1x	D. Chládková
Šikovné ruce	1x	D. Chládková

6. Prevence školní neúspěšnosti v rámci výuky + mimo ni:

- tandemová výuka
- testování Invenio
- rodilý mluvčí v hodinách angličtiny (4. – 5. tř.)
- podpůrné opatření *pedagogická intervence*

7. Specifická prevence pro žáky ve výuce, reagující na individuální situaci ve třídě

Pokud se vyskytne rizikové chování, bude řešeno standardním postupem (žák, rodič, tř.učitel, metodička, popřípadě výchovný poradce, speciální pedagog, školní psycholožka, ředitelka školy).

Rizikové chování, které bude řešeno:	
Jak byla situace zjištěna:	
Kdo bude situaci řešit – jméno učitele nebo externího odborníka, organizace:	
Kdy bude situace řešena:	
S použitím jakých metod bude intervence vedena:	
Způsob ověření efektivity intervence:	

IV. OSTATNÍ AKCE V OBLASTI PREVENCE rizikového chování žáků

Budou součástí hodnocení MPP v závěru školního roku.

V. SPOLUPRÁCE S OKOLÍM ŠKOLY

Pedagogicko psychologická poradna Brno, Křesťanská pedagogicko-psychologická poradna Brno, OSPOD Brno – venkov, Policie ČR

VI. EVIDENCE A EFEKTIVITA

Metodička prevence a třídní učitelé si vedou vlastní záznamy z jednání se žáky, rodiči a ostatními vyučujícími. Vedou přehledy akcí. Akce jsou zapisovány v třídních knihách a v týdenních plánech práce školy. Závažná jednání s problematickými žáky probíhají v ředitelně za přítomnosti rodičů, je pořizován zápis. Plnění závěrů z jednání se ověřuje při následných schůzkách s rodiči a žáky nebo pohovorech se žáky. Vyhodnocování akcí probíhá prostřednictvím diskuse se žáky ve třídách a s učiteli na provozních poradách nebo mimořádných schůzkách pedagogického sboru. V závěru školního roku metodička zpracovává závěrečné hodnocení, to je součástí výroční zprávy školy.

Cíle pro příští školní rok

- Formativní přístup a hodnocení - nadále hledat informace a zdroje a rozšiřovat možnosti formativního hodnocení.
- Péče o vztahy mezi žáky.
- Poskytovat rodičům prostor pro spolupráci se školou.
- Nadále podporovat sdílení mezi pedagogy – princip „učící se organizace“.
- Pokračovat v příležitostném propojování aktivit mezi třídami.
- Tripartity – připravit společnou metodiku.
- Nadále podporovat tandemovou výuku.
- Pokračovat v propojování kolektivu MŠ – ZŠ – ŠD, pg + ost. – JSME JEDEN TÝM, POD JEDNOU VIZÍ.

VII. ZÁVĚREČNÉ INFORMACE

	Datum	Podpis ředitele/ředitelky školy
Seznámení ředitele/ředitelky školy s MPP	29. 9. 2025	
Seznámení pedagogického sboru školy s MPP	1. 9. 2025	

Přílohy minimálního preventivního program

Příloha č. 1: Prevence šikany

1. Školní program proti šikanování

Tento program slouží k vytvoření bezpečného, respektujícího a spolupracujícího prostředí ve škole, zaměřuje se především na prevenci šikanování a ukazuje postupy řešení šikanování. Je určen všem pedagogickým pracovníkům školy, dále pak nepedagogickým pracovníkům, rodičům a žákům školy.

1. Zmapování situace
Škola díky svojí velikosti i užšími vztahy všech, žáků i dospělých, dokáže snáze rozpoznat znaky počáteční šikany. Pro případ, že by se jednalo o skrytou, hůře odhalitelnou šikanu, je zpracován a každoročně vyhodnocován tento ŠPPŠ.
2. Motivování pedagogů
Pedagogové jsou přímými důležitými aktéry v odhalování nevhodného chování žáků, denodenní práce se žáky a třídním kolektivem přispívá k dobrému klimatu ve třídě, proto je nutné tomuto věnovat náležitou pozornost v průběhu celého školního roku.
3. Společné vzdělávání všech pedagogů
V rámci DVPP, přenos a sdílení ze strany členů Školního poradenského pracoviště v rámci jak pravidelných pored, tak neformálních setkání během školního roku.
4. Užší realizační tým
Ředitelka školy (=výchovný Poradce), třídní učitelé, zástupce družiny, školní metodik prevence, školní speciální pedagožka
5. Společný postup při řešení šikanování (konkretizováno v dalších bodech tohoto program)
6. Primární prevence v třídních hodinách
7. Primární prevence ve výuce
8. Primární prevence ve školních i mimoškolních programech mimo vyučování
9. Ochranný režim (školní řád, dohledy učitelů)
10. Spolupráce s rodiči (vhodný způsob seznámení s prevencí a řešením šikany ve škole, například na webových stránkách, pomocí informativního dopisu a při třídních schůzkách)
11. Školní poradenské služby
12. Spolupráce se specializovanými zařízeními
13. Vztahy se školami v okolí (Bude spočívat v případné domluvě ředitelů na spolupráci při řešení šikany, kdy se jí účastní žáci z různých škol.)

2. Charakteristika šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu. Ta zahrnuje útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.

3. Postupy řešení šikany

3.1 Obecný postup pro vyšetření a řešení šikany

První pomoc při počáteční šikaně:	Krizový scénář pro výbuch skupinového násilí při pokročilé šikaně:
<ol style="list-style-type: none">1. odhad závažnosti a formy šikany;2. rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi;3. nalezení vhodných svědků;4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory);5. ochrana oběti;6. předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru:<ol style="list-style-type: none">a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření);b) rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku);7. realizace vhodné metody:<ol style="list-style-type: none">a) metoda usmíření;b) metoda vnějšího nátlaku (výchovní pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči);8. třídní hodina:<ol style="list-style-type: none">a) efekt metody usmíření;b) oznámení potrestání agresorů;9. rozhovor s rodiči oběti;10. třídní schůzka;11. práce s celou třídou.	<p><i>A. První (alarmující) kroky pomoci</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany;2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí <p><i>B. Příprava podmínek pro vyšetřování</i></p> <ol style="list-style-type: none">3. zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy;4. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi;5. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře);6. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům <p><i>C. Vyšetřování</i></p> <ol style="list-style-type: none">7. rozhovor s oběťmi a informátory;8. nalezení nejslabších článků, nespolupracujících svědků;9. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky;10. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi) <p><i>D. Náprava</i></p> <ol style="list-style-type: none">11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

3.2 Postupy řešení šikanování

1. Odhalení šikany bývá obtížné. Významnou roli při jejím zjišťování hraje strach, a to nejen strach obětí, ale i pachatelů a dalších účastníků. Strach vytváří obvykle prostředí „solidarity“ agresorů i postižených.

2. Účinné a bezpečné vyšetření šikany vychází z kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování. Existuje rozdíl mezi vyšetřováním počátečních a pokročilých stádií šikanování.

3. Metody vyšetřování šikanování

A. Pro vyšetřování počáteční šikany (se standardní formou) lze doporučit strategii v těchto pěti krocích:

- Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi.
- Nalezení vhodných svědků.
- Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů)
- Zajištění ochrany obětem.
- Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.

B. Pokročilá šikana s neobvyklou formou výbuchu skupinového násilí vůči oběti, tzv. třídního lynčování, vyžaduje následující postup:

- Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti.
- Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování.
- Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
- Pokračující pomoc a podpora oběti.
- Nahlášení policii.
- Vlastní vyšetřování.

4. V rámci první pomoci je nutné při pokročilých, brutálních a kriminálních šikanách spolupracovat s dalšími institucemi a orgány, a to zejména s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče, orgánem sociálně právní ochrany dítěte, Policií ČR.

3.3 Přesný postup pro vyšetřující osoby, má-li podezření na šikanu

1. Konfrontovat svá pozorování s dalšími kolegy, nezapomenout na předchozího třídního učitele.

2. Co nejdříve oznámit své podezření vedení školy a výchovnému poradci, konzultovat další postup. Dohodnout se, zda další vyšetřování povede třídní učitel nebo jiná osoba. Případně oslovit ke konzultaci např. PPP.

3. Mezi čtyřma očima a bez zbytečného rozruchu vyslechnout více nezaujatých svědků – spolužáků. Důležité věci si zapisovat (nahrávat), porovnávat, věnovat pozornost nesrovnalostem v časech a místech.

4. Spojit se s rodiči případné oběti, konzultovat výskyt nepřímých znaků šikany. Poprosit je o spolupráci.

5. Teprve nyní vyslechnout oběť - citlivě, zcela diskrétně, zaručit bezpečí a důvěrnost informací. Vše zapisovat nebo nahrávat. Přímá konfrontace obětí s agresory je nepřipustná. Tento pohovor musí provádět osoba, které oběť důvěřuje.
6. Vyslechnout agresory – překvapivě, mezi čtyřma očima, znemožnit domluvu výpovědí. Je-li pachatelů víc, soustředit se na rozpory ve výpovědích. Vytipovat nejslabší článek, dovést k přiznání či vzájemnému obviňování.
7. Požádat vedení školy o svolání výchovné komise (vedení školy, výchovný poradce, třídní učitel, případně další učitelé). Ta na základě shromážděných informací posoudí, zda se jedná o šikanu a jaký je stupeň závažnosti, navrhne další postup vůči obětem, agresorům I třídy jako celku. Potrestání agresorů je individuální a závisí na věku, intenzitě šikany. Zvážit oznámení na OSPOD a Policii ČR.
8. Individuálně pozvat k jednání rodiče agresorů, seznámit se situací, sdělit jim navrhovaná opatření (zdůraznit možnost nápravy) a požádat je o spolupráci. V otázce trestů nepřístupovat na kompromisy.
9. Pozvat rodiče obětí, seznámit se situací, domluvit se na opatřeních (terapie, osobnostní výcvik, organizační opatření apod.). (Oddělené rozhovory se zákonnými zástupci oběti i agresorů.)
10. Vyvození důsledků – agresori jsou potrestáni kázeňským opatřením podle závažnosti svého provinění
11. Teprve nyní rozebrat situaci se třídou (vynechat případné citlivé detaily), prodiskutovat, vysvětlit nebezpečnost a důsledky šikany, oznámit potrestání viníků. Třídu nadále pozorně sledovat.

Při náhlém výbuchu násilí vůči oběti je samozřejmě nutno postupovat odlišně:

jednat rázně, okamžitě zajistit ochranu oběti a izolovat agresory (i vzájemně – kvůli možnosti domluvit si křivou výpověď), vyslechnout oběť a svědky mezi čtyřma očima, ale bez zbytečného utajování, oznámit věc vedení školy atd.

3.4 Práce s třídou

1. Oznámení závěrů šetření před třídou a následný program (Druhý krok, OSV s celým kolektivem, atd.)

2. Řešení raného stupně šikany ve školním prostředí – následný program:

Povede jej preventistka školy a výchovná poradkyně. Jedná se o práci s třídním kolektivem a řešením šikanujícího chování.

Tvoří ho několik setkání školního metodika prevence se třídou, kde jsou špatné vazby mezi žáky (šikanující chování). Jeden blok dle věku žáků - trvá do 30 minut a probíhají v intervalu jedenkrát až dvakrát za týden, v pěti blocích.

- rozkrývá vztahy ve třídě
- uvolnění pomocí her, rozhovorů a diskuzí, ve kterých lze také pozorovat vazby kolektivu
- uvědomění si, že ve třídě nefungují všichni žáci stejně, že někteří jsou agresori a jiní oběti
- nastavení hranic vhodného vzájemného chování, tolerance individualit v kolektivu, upřímnost, pravdomluvnost, vstřícnost, ohleduplnost a respektování autority učitele.

4. Výchovná opatření

1. Doporučuje se dále pracovat s agresorem (jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí). V případě potřeby mu zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče nebo jiných odborníků - klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

2. Pro potrestání agresorů lze užít i následující běžná výchovná opatření:

- Napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele.
- Snížení známky z chování.
- Převedení do jiné třídy.

3. Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina).

4. V mimořádných případech se užijí další opatření:

- Ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místě příslušném diagnostickém ústavu.
- Ředitel školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

5. Spolupráce

5.1 Spolupráce s rodiči

Pokud rodiče informují školu o podezření na šikanování, je za odborné vyšetření záležitosti zodpovědný ředitel školy. Při nápravě šikanování je potřebná spolupráce vedení školy nebo školského zařízení, školního metodika prevence, výchovného poradce a dalších pedagogických pracovníků, jak s rodinou oběti, tak i s rodinou agresora. Při jednání s rodiči dbají pedagogičtí pracovníci na taktní přístup a zejména na zachování důvěrnosti informací. Je nutné předem informovat rodiče o tom, co dělat v případě, když se dozvědí o šikanování.

Rodiče žáků se doporučuje upozornit zejména na to, aby si všímali těchto možných příznaků šikanování:

- Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi.
- Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávilo volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.
- Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem.
- Nechuť jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno při bedlivější pozornosti pozorovat strach. Ztráta chuti k jídlu.
- Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či

odvoz autem.

- Dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu).
- Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!"
- Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.
- Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objeví výkyvy nálad, zmínky o možné sebevraždě. Odmítá svěřit se s tím, co je trápí.
- Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze.
- Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí.
- Dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům.
- Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma. Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.)
- Dítě se vyhýbá docházce do školy.
- Dítě se zdržuje doma víc, než mělo ve zvyku.

5.2 Spolupráce se specializovanými institucemi

1. Při předcházení případům šikany a při jejich řešení je důležitá spolupráce vedení školy nebo školského zařízení, školního metodika prevence, výchovného poradce nebo zástupce školy s dalšími institucemi a orgány. Zejména:

- v resortu školství – s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče, speciálně pedagogickými centry,
- v resortu zdravotnictví – s pediatry a odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie,
- v resortu sociální péče – s Oddělením sociálně-právní ochrany dětí

2. Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění), ředitel školy nebo školského zařízení oznámí tuto skutečnost Policii ČR.

3. Ředitel školy oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin (provinění), popř. opakovaně páchá přestupky, ředitel školy zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.

6. Příklady nepřímých a přímých znaků šikanování

6.1 Nepřímé (varovné) znaky šikanování mohou být např.:

- Žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.
- Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.
- O přestávkách vyhledává blízkost učitelů.
- Má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený.
- Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
- Stává se uzavřeným.
- Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
- Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.
- Zašpiněný nebo poškozený oděv.
- Stále postrádá nějaké své věci.
- Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy.
- Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.
- Odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.
- Zejména je třeba věnovat pozornost mladším žákům nově zařazeným do třídy, neboť přízpusobovací konflikty nejsou vzácností!

6.2 Přímé znaky šikanování mohou být např.:

- Posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet. Rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo "legrací" zranitelný.
- Kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávistným, nebo pohrdavým tónem.
- Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil.
- Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jim podřizuje.
- Nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich.
- Honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.
- Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

7. Informační leták pro žáky ZŠ

Nikdo nemá právo druhému ubližovat!

Spolužáci se k tobě chovají nepřátelsky, ubližují ti a ty nevíš, jak dál.

Víš o někom, kdo je šikanován, a je ti ho líto.

PŘEKONEJ STRACH A ZAJDI ZA UČITELEM, KTERÉMU DŮVĚŘUJEŠ (ŠKOLNÍM METODIKEM PREVENCE, TŘÍDNÍM UČITELEM, VÝCHOVNÝM PORADCEM).

Co je to šikanování?

Za šikanování se považuje to, když jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně ubližuje druhým. Znamená to, že ti někdo, komu se nemůžeš ubránit, dělá, co ti je nepříjemné, co tě ponižuje, nebo to prostě bolí. Strká do tebe, nadává ti, schovává ti věci. Ale může ti znepríjemňovat život i jinak. Pomlouvá tě, intrikuje proti tobě, navádí spolužáky, aby s tebou nemluvili a nevěřili ti.

Později se otravování života stupňuje a zdokonaluje. Nastupuje fyzické násilí (bití, krádeže a poškozování věcí). Šikanování je vážná věc a v řadě případů bývá trestným činem.

Proč bývá člověk šikanován?

Není to proto, že by byl špatný, nebo proto, že by si to nějak zasloužil. Chyba není v něm, ale ve špatných vztazích mezi některými spolužáky. Převládá v nich bezohlednost a násilí.

Jak se můžeš bránit?

Když se ptali jednoho zoufalého žáka, proč o svém trápení neřekl rodičům, odpověděl: „Já nevím, když přijdu domů, tak se na to snažím nemyslet. A doufám, že už to bude lepší.“ Myslet si, že to bude lepší, je omyl. Nikomu nic neříct, je strkání hlavy do písku, které situaci jenom zhoršuje.

Nevzdávej to a udělej následující:

- Obrat' se na učitele, kterému důvěřuješ. Může ti skutečně pomoci, bude ti věřit a neprozradí tě.
- Svěř se svým rodičům.

V případě, že nenajdeš odvahu říct to ani svým rodičům, zavolej na Linku bezpečí, telefon **116 111**. Bezplatně můžeš telefonovat z celé republiky. Nepotřebuješ k tomu peníze ani telefonní kartu.

- Tito lidé ti budou věřit, protože nejsi sám, komu se něco podobného děje

Příloha 2: Průřezové téma: osobnostní a sociální výchova

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- vede k porozumění sobě samému
- napomáhá k zvládnání vlastního chování
- přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo třídu
- rozvíjí základní dovednosti dobré komunikace a k tomu příslušné vědomosti
- utváří a rozvíjí základní dovednosti pro spolupráci
- umožňuje získat základní sociální dovednosti pro řešení složitých situací (např. konfliktů)
- formuje studijní dovednosti
- podporuje dovednosti a přináší vědomosti týkající se duševní hygieny

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:

- pomáhá k utváření pozitivního (nezraňujícího) postoje k sobě samému
- vede k uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci
- vede k uvědomování si hodnoty různosti lidí, názorů, přístupů k řešení problémů
- přispívá k utváření mravních rozměrů komunikačních situací a různých způsobů lidského chování
- napomáhá primární prevenci sociálně patologických jevů a škodlivých způsobů chování

Výuka OSV je zakomponovaná do vyučovacích jednotek.

Zdroje:

Komunikace a konflikt (autor H. Kleisová)

Druhý krok

Emušáci

Odyssea

Příloha 3: Pedagogicko psychologická poradna

PPP zajišťuje pro děti, žáky, studenty a jejich zákonné zástupce, pro školy a školská zařízení informační, diagnostickou, poradenskou a metodickou činnost, poskytuje odborné speciálně pedagogické a pedagogicko-psychologické služby, preventivně výchovnou péči a napomáhá při volbě vhodného vzdělávání dětí, žáků nebo studentů a přípravě na budoucí povolání, spolupracuje s orgány sociálně-právní ochrany dětí a orgány péče o mládež a rodinu, poskytovateli zdravotních služeb, popřípadě s dalšími orgány a institucemi. Poradna poskytuje služby pedagogicko-psychologického a speciálně pedagogického poradenství a pedagogicko-psychologickou pomoc a speciálně pedagogickou při výchově a vzdělávání žáků. Pokud výše uvedené služby zajišťuje pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami, zaměřuje se zejména na děti, žáky a studenty s vývojovými poruchami učení nebo chování. Její činnost se řídí zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění, zejména pak ustanovením § 116, a prováděcími předpisy k zákonu.

1.

Název, adresa:

Pedagogicko psychologická poradna Brno, příspěvková organizace

podatelna@pppbrno.cz, www.pppbrno.cz

Číslo datové schránky: nrk5vhw

Pracoviště:

Purkyňova 71/99, Brno, 545 110 150, 731 658 683, vedoucí pracoviště Mgr. P. Janušová

Zachova 1, 543 245 914-16, 731 658 684 zachova@pppbrno.cz, Mgr. S. Baldrmannová

Kohoutova 4, 545223379, 604805731, PhDr. M. Svobodová

Lomená 44, 541 424 580-9, 725 520 038, lomena@pppbrno.cz, Mgr. R. Abrahamová

Sládkova 45, 548 526 802, 723 252 765, sladkova@pppbrno.cz, www.poradenskecentrum.cz,

PhDr. L. Skácelová

Metodik prevence rizikového chování:

PhDr. Lenka Skácelová (oblast Brno-město) lenka.skacelova@pppbrno.cz